

„Narodne novine“, broj 56/83., 59/96. i 71/14.

Napomena:

Objavljeno u »Narodnim novinama«, br. 56/83., na temelju lanka 16. i lanka 39. stavka 4. Zakona o zaštiti na radu (»Narodne novine«, broj 19/83.).

Primjenjuje se u dijelu u kojem nije u suprotnosti sa Zakonom o zaštiti na radu (»Narodne novine«, br. 71/14., 118/14., 154/14.).

PRAVILNIK O PRUŽANJU PRVE POMO I RADNICIMA NA RADU

I. OP ĀE ODREDBE

lan 1.

Ovim pravilnikom propisuju se postupci s povrije enim i oboljelim osobama na radu do njihove predaje na lije enje organizaciji udruženog rada zdravstva (u daljem tekstu: prva pomo), te vrsta i koli ina sanitetskog materijala koji se mora osigurati za pružanje prve pomo i.

lan 2.

Pod povredama i bolestima osoba na radu u smislu ovoga pravilnika smatraju se povrede, bolesti i druga bolesna stanja radnika nastala na radu ili u vezi s radom.

lan 3.

Postupke prve pomo i propisane ovim pravilnikom izvode osposobljeni radnici po pravilima medicinske doktrine.

II. ZAJEDNI ĀE ODREDBE O POSTUPCIMA PRUŽANJA PRVE POMO I POVRIJE ENIM I OBOLJELIM RADNICIMA NA RADU

lan 4.

Osim postupaka propisanih ovim pravilnikom za pojedine vrste povreda i bolesti (glava III i IV) prva pomo obuhva a još i ove postupke:

- ako povrije eni ili oboljeli naglo prestane disati, postupke propisane za prvu pomo u slu aju naglog prestanka disanja (lan 30), osim ako su ti postupci za odnosnu povredu ili bolest izri ito zabranjeni (lan 7. stav 7. i 8. lan 11. stav 3);

- ako se povrije enom ili oboljelom zaustavi rad srca, postupke propisane za prvu pomo u slu aju prestanka rada srca (lan 31); .

- ako je povrije eni ili oboljeli u šoku, postupke propisane za prvu pomo za slu aj šoka (lan 32);

- ako dođe do gušenja povrije enog ili oboljelog, postupke propisane za prvu pomoć u slučaju gušenja (član 33);

- ako povrije eni ili oboljeli ima jake bolove, davanje sredstava za smirenje bolova;

- ako je povrije eni ili oboljeli u nesvjestici, postupke propisane za prvu pomoć u slučaju nesvjestice (član 36);

- ako oboljeli ima toplinske greške, davanje zasoljenog napitka.

U slučaju istovremenog prestanka rada srca i prestanka disanja, povrije enom ili oboljelom se istovremeno daje prva pomoć za prestanak rada srca i za prestanak disanja.

član 5.

Nakon obavljenih propisanih postupaka prve pomoći, povrije enom ili oboljelom mora se osigurati liječnička pomoć.

Liječnička pomoć može se pružiti na mjestu oštećenja zdravlja osim za povrede i bolesti za koje je obavezan transport radnika u organizaciju udruženog rada zdravstva.

Ako se ne osigura liječnička pomoć na mjestu oštećenja zdravlja, povrije eni ili oboljeli upućeni se u organizaciju udruženog rada zdravstva u pratnji osobe osposobljene za pružanje prve pomoći.

U organizaciju udruženog rada zdravstva radnik se obavezno transportirati zbog liječničke pomoći u slučaju ovih povreda odnosno oštećenja:

1. za ranu na glavi, u sjedećem ili ležećem položaju;
2. za ranu na vratu, u sjedećem položaju uz pridržavanje glave;
3. za ranu prsnog koša, u polusjedećem položaju;
4. za ranu trbuha, u ležećem položaju s povišenim uzglavljem i polusavijenim nogama u koljenu;
5. za prijelom vilice, ako je povrije eni u nesvjestici, u stabilnom ležećem položaju;
6. za prijelom vratnog pršljena ili oštećenja kralježnice, u ležećem položaju na tvrdoj ravnoj podlozi uz uvršćenje čitavog tijela;
7. za oštećene kosti prsnog koša, u polusjedećem položaju;
8. za prijelom kostiju ruku, u sjedećem ili ležećem položaju uz imobilizaciju;
9. za prijelom zdjelice u ležećem položaju uz imobilizaciju;
10. za prijelom kostiju nogu, te povrede koljenog zgloba i skočnog zgloba u ležećem položaju uz imobilizaciju.

III. POSTUPCI PRVE POMO I ZA POVREDE NA RADU

lan 6.

Povredama na radu smatraju se u smislu ovoga pravilnika: rane, ošte enja kosti (prijelomi, iš ašenja i uganu a); krvarenja iz nosa, uha, zuba i usta; povrede oka; potres mozga; opekotine, ošte enja uzrokovana djelovanjem kiselina i lužina, smrznua i smrzotine.

a) Rane

lan 7.

Prva pomo za rane, ako za pojedine vrste rana nije druga ije propisano, obuhva a primjenu ovih postupaka:

1. odstranjivanje odje e ili obu e s dijela tijela na kome je rana rezanjem po šavovima;
2. zaustavljanje krvarenja na odgovaraju i na in (lan 9);
3. pokrivanje rane sterilnom gazom i povijanje zavojem;
4. stavljanje povrije enog u pravilan položaj s obzirom na vrstu, veli inu i lokalizaciju rane te op e stanje povrije enog:

Za otvorene (vanjske) rane na vratu, prva pomo obuhva a ove postupke:

1. postupke iz to ke 1. i 2. stava 1. ovog lana;
2. pokrivanje rane s više slojeva sterilne gaze i povijanje zavojem, a ukoliko se krvarenje ne može zaustaviti pritiskom prsta na dovodnu arteriju, potrebno je u initi tamponadu rane ili izvršiti direktni pritisak prstom u samu ranu.

Za otvorene (vanjske) rane na prsnom košu, prva pomo obuhva a ove postupke:

1. postupke iz to ke 1. i 2. stava 1. ovog lana;
2. pokrivanje rane s više slojeva sterilne gaze i povijanje zavojem i stavljanje preko toga materijala koji ne propušta zrak (gumeno platno, plasti na folija, široke trake flastera i sl.) koji se u vrsti zavojem.

Za zatvorene (unutarnje) rane na prsnom košu prva pomo se sastoji u postavljanju povrije enog u polusjede i položaj i transport u tom položaju na lije enje u zdravstvenu organizaciju udruženog rada.

Za rane u trbuhu s ispalim organima iz trbušne šupljine prva pomo obuhva a ove postupke:

1. postupke iz to ke 1. i 2. stava 1. ovog lana;
2. obavijanje sterilnom gazom ispalih organa iz trbušne šupljine i njihovo polaganje na nepovrije eni dio trbušne stijenke a ne vra anje u trbušnu šupljinu.

Prilikom pružanja prve pomoći ne smije se:

1. istiti površinu rane niti ugrušana krv s rubova rane;
2. odstranjivati strana tijela koja se nalaze na rani;
3. dodirivati ranu prstima ili drugim predmetima;
4. ispirati ranu tekućinom, posipati praškom ili mazati mašću.

Prilikom pružanja prve pomoći za rane na grudnom košu povrijeđenom se ne smije davati prva pomoć propisana na nagli prestanak disanja ručnom (indirektnom) metodom nego samo metodom usta - usta ili usta - nos.

Prilikom pružanja prve pomoći za povredu nosa, jezika, vilice i gornjih dišnih putova povrijeđenom se ne smije davati prva pomoć propisana za nagli prestanak disanja metodom direktnog upuhivanja zraka u pluća.

Član 8.

Postupak prema članu 7. ovoga pravilnika primjenjuje se na mjestu na kome je nastala rana, bez pomicanja povrijeđenog osim kod rana na vratu i kod rana (otvorenih i zatvorenih) na prsnoj koži, kada se povrijeđeni prethodno postavlja u polusjedeći položaj.

Član 9.

Kod amputacijskih povreda krvarenje se zaustavlja podvezivanjem bez obzira na njegovu jačinu.

Za zaustavljanje ostalih krvarenja iz rana primijeniti se ovi postupci:

- pritisak prstom na krvnu žilu koja u ranu dovodi krv;
- postavljanje kompresivnog zavoja na povrijeđenu krvnu žilu odnosno ranu;
- podizanje uda na kome je rana, osim ako je prelomljen ili ako povrijeđeni ima unutarnje krvarenje;
- direktni pritisak na ranu kod krvarenja koja se navedenim postupcima ne mogu zaustaviti (npr. rane u području bedra ili vrata).

Član 10.

Odrežani ili otrgnuti dio tijela povrijeđenog treba postaviti u istu nepromotivu vrećicu po mogućnosti s ledom i zajedno s povrijeđenim uputiti u organizaciju udruženog rada zdravstva.

b) Ošte enja kosti

lan 11.

Prva pomoć za ošte enje kosti (prijelomi, iš ašenja i uganu a), ako za pojedine vrste ošte enja nije druk ije odre eno, obuhva a primjenu ovih postupaka:

1. odstranjivanje odje e i obu e rezanjem po šavovima s dijela tijela na kome je ošte enje kosti;
2. ukru ivanje (imobilizacija) dijela tijela na kome je ošte enje kosti na odgovaraju i na in (lan 13);
3. osiguranje jezika od upadanja u grlo kod prijeloma vili ne kosti.

Prilikom pružanja prve pomo i za ošte enja kosti ne smije se vršiti namještanje kostiju.

Prilikom pružanja prve pomo i za ošte enje kosti grudnog koša i ošte enja kralježnice i kosti ruku, povrije enom se ne smije davati prva pomo na nagli prestanak disanja ru nom (indirektnom) metodom.

lan 12.

Postupak prema lanu 11. ovoga pravilnika primjenjuje se na mjestu na kome je nastalo ošte enje kosti, bez pomicanja povrije enog osim u ovim slu ajevima:

- ošte enje zgloba koljena i sko nog zgloba, kada se povrije eni prethodno postavlja u leže i položaj na ravnu tvrdu podlogu;
- prijelom rebara, kada se povrije eni prethodno postavlja u sjede i položaj;
- prijelom vili ne kosti, kada se povrije eni prethodno postavlja u leže i položaj s licem prema dolje, ili u sjede i položaj s glavom nagnutom prema naprijed;
- prijelom zdjeli ne kosti, kada se povrije eni prethodno polaže na dasku u leže i položaj na ledima, sa savijenim nogama u kukovima i koljenima i postavljenim jastukom ispod i izme u koljena;
- povreda kosti vrata, kada se povrije eni prethodno postavlja u sjede i položaj;
- povreda kosti prsnog koša, kada se povrije eni postavlja u polusjede i položaj;
- povreda kralježnice, kada se povrije eni prethodno polaže na dasku u leže i položaj na le a, a pod slabinski i vratni pregib kralježnice se postavlja jastuk.

lan 13.

Povre ene kosti i zglobovi ukru uju se (imobiliziraju) u zate enom položaju.

Za ukru ivanje dijelova tijela primjenjuju se odgovaraju i postupci ovisno o vrsti ošte enja kosti ili zgloba, i to:

- za prijelom kosti lubanje, postavljanje prvog zavoja na glavu;
- za prijelom vilice, ukru enje vilice trokutnom maramom postavljenom pod bradu i vezivanjem krajeva marame na tjemenu glave;
- za prijelom ključne kosti, u vrš ivanje ramena pomo u trokutnih marama;
- za prijelom lopatice, vezivanje ruke uz prsni koš;
- za prijelom nadlaktice, ukru enje ruke pomo u udlage i polaganje ruke u trokutnu maramu vezanu oko vrata, ili vezivanje ruke uz prsni koš;
- za prijelom podlaktice, ukru enje podlaktice pomo u udlage i polaganje ruke u trokutnu maramu vezanu oko vrata;
- za povredu zgloba lakta, ukru enje u položaj u kojem je zate en;
- za povredu ru nog zgloba i kosti šake, ukru enje šake pomo u udlage postavljene od vrha prstiju do lakta u poluzatvorenom položaju šake i polaganje ruke u trokutnu maramu vezanu oko vrata;
- za prijelom natkoljenice, ukru enje natkoljenice pomo u tri udlage, postavljanjem jedne od vrha prstiju noge ispod stopala i pete do bedra, druge s unutarnje strane noge od ruba stopala do prepone, i tre e s vanjske strane noge od ruba stopala do pazuha;
- za prijelom potkoljenice, ukru enje potkoljenice pomo u tri udlage, postavljanjem jedne tako da zahvati petu sve do polovine natkoljenice i druge dvije jednake dužine s unutarnje i vanjske strane noge od ruba stopala do polovice natkoljenice;
- za povredu zgloba koljena, ukru enje koljena pomo u udlage u položaju u kojem je zate en;
- za povredu kosti sko nog zgloba, ukru enje pomo u jedne udlage postavljene oko pete do ispod koljena i druge od vrha prstiju noge do koljena;
- za prijelom rebara, ukru enje grudnog koša postavljanjem zavoja oko grudnog koša ili omatanjem grudnog koša ljepljivom trakom, pri najdubljem izdisaju povrije enog;
- za prijelom zdjelice kosti, ukru enje donjeg dijela tijela povrije enog omatanjem uz dasku na koju je povrije eni položen;
- za povredu kralježnice, ukru enje itavog tijela omatanjem uz dasku na koju je povrije eni položen.

c) Krvarenje iz nosa

lan 14.

Prva pomoć za krvarenje iz nosa obuhvaća primjenu ovih postupaka:

1. postavljanje povrijećenog u sjedeći položaj s nagnutom glavom prema natrag (osim u slučaju kad povrijećenom krv curi u ždrijelo);
2. postavljanje hladnog obloga na potiljak povrijećenog;
3. pritiskanje nosnica povrijećenog ispod koštanog dijela nosa kroz 10-15 minuta.

Povrijećenom se ne smije ispirati krv iz nosnica.

d) Krvarenje iz uha

lan 15.

Prva pomoć za krvarenje iz uha obuhvaća pokrivanje uha sterilnom gazom a preko toga postavljanje zavoja.

Povrijećenom se ne smije ispirati krv iz uha.

e) Krvarenje iz zuba

lan 16.

Prva pomoć za krvarenje iz zuba obuhvaća primjenu ovih postupaka:

1. stavljanje sterilnog tampona u šupljinu zuba;
2. postavljanje povrijećenog u ležeći položaj.

Prilikom pružanja prve pomoći povrijećenom se ne smiju ispirati usta.

f) Krvarenje iz usta

lan 17.

Prva pomoć za krvarenje iz usta obuhvaća ovaj postupak: postavljanje povrijećenog u sjedeći položaj, s nagnutom glavom prema naprijed uz disanje kroz nos.

Povrijećenom se ne smije ispirati krv iz usta niti davati lijekove koji se uzimaju gutanjem.

g) Povrede oka

lan 18.

Prva pomoć za povrede oka obuhvaća primjenu ovih postupaka:

1. postavljanje povrije enog u sjede i položaj s glavom nagnutom prema natrag;
2. ispiranje oka istom vodom ako je povreda nastala djelovanjem kiseline ili lužine, ili ako se u oku nalazi strano tijelo koje se ispiranjem može odstraniti;
3. pokrivanje oka sterilnom gazom i stavljanje zavoja ako se strano tijelo nije moglo odstraniti ispiranjem oka ili ako je tkivo prednjeg dijela oka ošte eno.

Prilikom pružanja prve pomo i ne smije se:

- za odstranjivanje stranog tijela u oku koristiti nikakvo sredstvo osim vode;
- u oko stavljati lijekove.

h) Potres mozga

lan 19.

Prva pomo za potres mozga obuhva a primjenu ovih postupaka:

1. postavljanje povrije enog u stabilni bo ni položaj;
2. osiguranje i kontrola prolaza zraka kroz dišne putove povrije enog.

i) Opekotine

lan 20.

Prva pomo za opektine, nastale djelovanjem visoke temperature na tijelo, obuhva a primjenu ovih postupaka:

1. skidanje odje e s ošte enog dijela tijela, osim ako je priljepljena za opekotinu;
2. stavljanje ope enog dijela tijela pod mlaz iste hladne vode ili uranjanje u hladnu istu vodu do prestanka boli a najmanje 10 minuta;
3. pokrivanje ošte enog dijela tijela sterilnom gazom i povijanje zavojem, osim ako je opekotina na licu;
4. ako se opekotina nalazi na ruci ili nozi, ukru enje ruke ili noge na na in propisan za ukru enje u slu aju ošte enja kosti (lan 13);
5. zagrijavanje povrije enog toplim pokriva em;
6. davanje povrije enom da pije bezalkoholne napitke u dovoljnoj koli ini.

Ako je zapaljena odje a priljepljena na opekotinu, prva pomo obuhva a ove postupke:

1. omatanje povrije enog vlažnom tkaninom preko odje e;

2. postupke iz točke 4. do 6. stava 1. ovog člana.

Prilikom pružanja prve pomoći ne smiju se bušiti mjehuri na koži, niti na opekotinu stavljati lijekovi, mast i ulja.

j) Oštećenja uzrokovana djelovanjem kiselina ili lužina

član 21.

Prva pomoć za oštećenja uzrokovana djelovanjem kiselina ili lužina obuhvaća primjenu ovih postupaka:

1. odstranjivanje s povrijeđenog odjele polivene kiselinom ili lužinom;

2. ispušćenje dijelova tijela:

a) ako je kiselinom ili lužinom poliveno oko, ispiranje oka istom vodom ili fiziološkom otopinom,

b) ako je kiselina ili lužina unesena u usta ili nos, ispiranje usta i nosa vodom ili otopinom natrijevog bikarbonata,

c) ako je poliven drugi dio tijela:

- kiselinom, ispiranje tog dijela tijela vodom i razrijeđenom lužnatom otopinom (natrijev bikarbonat, alkalna mineralna voda, mlijeko),

- lužinom, ispiranje tog dijela tijela vodom i razrijeđenom kiselom otopinom (limunov sok, razrijeđena octena kiselina);

3. pokrivanje oštećenog dijela tijela sterilnom gazom i povijanje zavojem;

4. davanje odgovarajućeg lijeka ako je oštećenje nastalo:

a) gutanjem kiseline - razrijeđena lužnata otopina (alkalna mineralna voda, mlijeko),

b) gutanjem lužine - razrijeđena kiselina otopina (limunov sok, razrijeđena octena kiselina).

Prilikom pružanja prve pomoći za oštećenja nastala gutanjem kiseline ili lužine ne smije se dati sredstva za ispiranje želuca niti piti otopina natrijevog bikarbonata.

k) Smrznuća i smrzotine

član 22.

Prva pomoć za smrznuća i smrzotine obuhvaća primjenu ovih postupaka:

1. prenošenje povrijeđenog u prostor s temperaturom zraka od oko 15°C;

2. skidanje s povrijeđenog vlažne ili zamrznute odjele i obuće;

3. zagrijavanje ošte enog dijela tijela mlakom kupkom, osim ako su na koži nastali mjehuri;
4. pokrivanje ošte enog dijela tijela sterilnom gazom i povijanje zavojem koji ne smije biti stegnut;
5. ako je ošte ena ruka ili noga, ukru enje ruke ili noge na način propisan za ukru enje u slučaju ošte enja kosti (član 13);
6. zagrijavanje povrije enog toplim pokrivačem i laganom masažom neošte enih dijelova tijela;
7. davanje povrije enom toplih bezalkoholnih napitaka;
8. primjena umjetnog disanja ako je povrije eni u nesvjesti i ne diše.

Prilikom pružanja prve pomoći ne smiju se bušiti mjehuri na koži, masirati ni dodirivati ošte eni dijelovi tijela niti davati povrije enom alkoholna pića.

IV. POSTUPCI PRVE POMOĆI ZA BOLESTI

član 23.

Bolestima na radu smatraju se u smislu ovoga pravilnika: otrovanja; toplotni udar i sunčica; udar električnom strujom; bolest dekompresije; ošte enja uzrokovana ionizacijskim zračenjem; utapljanje, nagli prestanak disanja, nagli prestanak rada srca, šok, gušenje, gušenje uzrokovano zalogajem hrane; napadaj epilepsije, nesvjestica, otrovanje hranom i ugriz otrovnih kukaca i zmija.

a) Otrovanja

član 24.

Prva pomoć za otrovanja uzrokovana djelovanjem: klorida, amonijaka, fluorovodonične kiseline, dušičnih oksida, fosgena, ozona, ugljičnog monoksida, metana, ugljičnog dioksida, sumporovodika, cijanovodika i cijanida, organskih otapala (homolozi benzena i benzin), etilnog alkohola, metilnog alkohola, etilen-glikola, metil-klorida (i slični halogenirani ugljikovodici), amino i nitro derivata benzena, ugljičnog disulfida, organoklornih insekticida, organofosfornih insekticida i karbamata, parakvata, tetraetil olova, obuhvaćena primjenom ovih postupaka:

1. iznošenje otrovanog iz okoline u kojoj je nastalo otrovanje (zatvorena atmosfera) na svjež zrak;
2. skidanje odjeće i obuće natopljene otrovnom tekućinom;
3. ispiranje oči:
 - istom vodom ako su oči oštećene djelovanjem etilnog alkohola, metilnog alkohola, organoklornih insekticida i tetraetilolovom;

- otopinom natrijeva bikarbonata ako su oštećene djelovanjem ugljikovog disulfida, organofosforinih insekticida ili karbamata;

4. ispiranje usta tekućinom ili otopinom natrijeva bikarbonata ako je otrovanje izazvano fluorovodoničnom kiselinom, organofosforinih insekticidima ili karbamatima;

5. odstranjivanje otrova s kože:

- istom vodom ili sapunom, ako je otrovanje izazvano cijanovodikom i cijanidima, organskim otapalima metilnim alkoholom, organofosforinih insekticidima i karbamatima;

- istom vodom a nakon toga otopinom natrijevog bikarbonata ili mlijekom, ili umjesto toga 70% alkoholom a nakon toga otopinom natrijevog sulfata, ako je otrovanje izazvano otopinom klora ili fluorovodoničnom kiselinom;

- parafinskim uljem a zatim istom vodom i sapunom, ako je otrovanje izazvano amino ili nitro derivatima benzena i tetraetilolom;

6. davanje otrovanom odgovarajućeg lijeka i to:

- tekućine za ispiranje želuca (topla slana voda ili otopina natrijevog bikarbonata), ako je otrovanje izazvano gutanjem organoklorinih ili organofosforinih insekticida i karbamata;

- inhalacije sastojka 3-4 ampule amilnitrita, ako je otrovanje izazvano cijanovodikom ili cijanidima;

- toplog mlijeka, natrijevog bikarbonata, ako je otrovanje izazvano etilnim alkoholom;

- obične zemlje, dijetne zemlje (gutati s vodom) ako je otrovanje izazvano gutanjem parakvata;

- tekućine za ispiranje želuca (topla slana voda ili otopina natrijevog bikarbonata) ili 100 mililitara etilnog alkohola, ili 25 mililitara jakog alkoholnog pića razrijeđenog u vodi u omjeru 1:4, ako je otrovanje izazvano metilnim alkoholom ili etilen-glikolom;

- sredstva za neutralizaciju (100 mililitara parafinskog ulja ili aktivni ugljen), ako je otrovanje izazvano gutanjem organskih otapala (homolozi benzena ili benzin);

7. primjena umjetnog disanja, ako otrovani prestanu disati zbog djelovanja klora, amonijaka, fluorovodonične kiseline, dušičnih oksida, fosgena, cijanovodika i cijanida, etilnog alkohola, metilnog alkohola, metil klorida i sličnih halogeniranih ugljikovodika, organoklorinih insekticida, tetraetilolova;

8. davanje kisika i osiguranje potpunog mirovanja:

- u slučaju otrovanja ugljikovim monoksidom, sumporovodikom, organskim otapalima, amino ili nitro derivatima benzena, ugljikovim disulfidom, organofosforinih insekticidima ili karbonatima, klorom, amonijakom, dušičnim oksidima, fosgenom, ozonom i tetraetilolom.

Prilikom pružanja prve pomoći za otrovanja izazvana:

- amino ili nitro derivatima benzena ne smije se otrovanom davati alkoholna pića, mlijeko ili ricinusovo ulje;

- klorom, dušičnim oksidima, fosgenom ili ozonom, ako oboljeli prestane disati, ne smije se primjeniti umjetno disanje ručnom metodom nego samo postupak usta na usta ili usta na nos.

U slučaju otrovanja uzrokovanim kemijskim spojevima koji nisu navedeni u stavu 1. ovoga članka primjenjuju se postupci iz točke 1. i 2. stava 1. ovoga članka uz što hitnije osiguranje liječničke pomoći.

b) Toplotni udar i sunčica

član 25.

Za toplotni udar i sunčicu prva pomoć obuhvaća primjenu ovih postupaka:

1. prijenos oboljelog na hladnije mjesto sa strujanjem zraka te postavljanje u ležeći položaj;
2. rashlađivanje oboljelog skidanjem odjeće, polijevanjem ili uranjanjem u hladnu vodu, ili hlađenjem ventilatorom, te postavljanjem hladnog obloga na glavu i prsa;
3. lagana masaža kože.

c) Udar električnom strujom i gromom

član 26.

Za udar električnom strujom (i gromom) prva pomoć obuhvaća primjenu ovih postupaka:

1. isključenje nesrećenog iz strujnog kruga;
2. primjena umjetnog disanja, najkasnije 5 minuta poslije udara električne struje;
3. vanjska masaža srca pri prestanku rada srca uz polaganje oboljelog u ležeći položaj;
4. nakon povratka svijesti, zagrijavanje tijela i davanje osvježavajućeg napitka.

d) Bolesti dekompresije

član 27.

Za bolest dekompresije prva pomoć obuhvaća podvrgavanje oboljelog povećanom atmosferskom tlaku i njegovu postepenu dekompresiju u komori za dekompresiju.

e) Oštećenja uzrokovana ionizacijskim zračenjem

član 28.

Za oštećenja uzrokovana ionizacijskim zračenjem prva pomoć obuhvaća primjenu ovih postupaka:

1. odstranjivanje s oboljelog odje e i obu e u slu aju kontaminacije radioaktivnom prašinom;
2. ispiranje kože velikim koli inama vode ili rastvora sapunice ako je koža kontaminirana radioaktivnom prašinom a nije ošte ena;
3. stavljanje sterilne gaze i omatanje zavojem rane kontaminirane radioaktivnim zra enjem.

f) Utopljanje

lan 29.

Za utapljanje prva pomo obuhva a primjenu ovih postupaka:

1. pri spašavanju u vodi ako utopljenik ne diše, obuhvatiti ga oko grudi i primjeniti umjetno disanje usta na nos;
2. skidanje odje e utopljenika;
3. primjena umjetnog disanja, a u slu aju prestanka rada srca i vanjska masaža srca;
4. ako je utopljenik progutao ve u koli inu vode, ona se može izbaciti prebacivanjem unesre enog preko koljena ili pritiskom ruku na trbuh utopljenika koji se postavi u bo ni položaj.

Ne smije se gubiti dragocjeno vrijeme na uzaludne pokušaje izbacivanja vode iz plu a.

g) Nagli prestanak disanja

lan 30.

Za nagli prestanak disanja prva pomo obuhva a primjenu ovih postupaka:

1. polaganje oboljelog na ravnu podlogu u leže i položaj na le a, s glavom zabavom unatrag;
2. raskop avanje odje e ako steže tijelo oboljelog;
3. odstranjivanje krvi i drugih sadržaja koji se nalaze u dišnim putovima;
4. davanje umjetnog disanja sve do pojave spontanog disanja ili predaje bolesnika zdravstvenom osoblju primjenom jedne od direktnih metoda “usta na usta”, “usta na nos”, ili “ru ne metode Holger-Nielson”, osim ako je za odnosnu povredu ili bolest zabranjena odre ena metoda umjetnog disanja (lan 7. stav 7. i 8. lan 11. stav 3).

h) Nagli prestanak rada srca

lan 31.

Za nagli prestanak rada srca prva pomo obuhva a primjenu ovih postupaka:

1. polaganje oboljelog na tvrdi ravnu podlogu u leže i položaj na leđa;
2. vanjska masaža srca dok srce ne počne kućati normalnim ritmom, koja se provodi uvijek istovremeno s umjetnim disanjem.

i) Šok

lan 32.

Za stanje šoka prva pomoć obuhvaća primjenu ovih postupaka:

1. polaganje oboljelog u leže i položaj na leđa, bez jastuka, uz podizanje nogu ako je izraženo bljedilo lica;
2. osiguranje potpunog mirovanja oboljelog;
3. zagrijavanje tijela oboljelog pokrivaćima;
4. davanje oboljelom toplih bezalkoholnih napitaka (osim kod istovremene povrede trbušnih organa).

j) Gušenje

lan 33.

Za gušenje prva pomoć obuhvaća primjenu ovih postupaka:

1. odstranjivanje krvi i drugih stranih tijela iz usta;
2. postavljanje unesrećenog u odgovarajući položaj i to:
 - ako je u nesvijesti, u stabilni boćni položaj sa zabaćenom glavom prema natrag, a ako zbog povrede ne smije biti u takvom položaju, u ležeći položaj na trbuh;
 - ako je pri svijesti, u sjedeći položaj s glavom oslonjenom na dlanove i laktovima uprtim na koljena.

k) Gušenje uzrokovano zalogajem hrane

lan 34.

Za gušenje uzrokovano zalogajem hrane prva pomoć obuhvaća izbacivanje zalogaja hrane iz dišnog puta naglim i snažnim pritiskom gornjeg dijela trbuha povrijećenog prema grudnom košu.

l) Napadaj epilepsije

lan 35.

Za napadaj epilepsije prva pomoć obuhvaća primjenu ovih postupaka:

1. polaganje oboljelog u leže i položaj na leđa s glavom postavljenom na mekano uzglavlje;
2. lagano pridržavanje udova oboljelog radi spriježenja da se zbog trzanja ne povredi;
3. otkapavanje odjele oko vrata;
4. odstranjivanje stranog tijela iz usne šupljine i postavljanje, bez nasilnog rastvaranja eljasti, mekanog predmeta između zubi;
5. davanje oboljelom osvježavajućeg bezalkoholnog napitka nakon završetka napadaja.

m) Nesvjestica

lan 36.

Za nesvjesticu prva pomoć obuhvaća primjenu ovih postupaka:

1. iznošenje oboljelog na svjež zrak i postavljanje u bolni položaj;
2. olabavljenje odjele u dijelu koji steže tijelo;
3. rashlađivanje lica i prsa oboljelog hladnom vodom;
4. davanje oboljelom osvježavajućeg bezalkoholnog napitka nakon povratka svijesti.

n) Otrovanje hranom

lan 37.

Prva pomoć pri otrovanju hranom obuhvaća primjenu ovih postupaka:

1. ukloniti otrovanu hranu izazivanjem povraćanja;
2. osigurati unesrećenom mirovanje.

Povraćanje se ne smije izazivati ako je otrovani u nesvijesti ili je progutao neku jetku tvar.

o) Ugriz otrovnih kukaca

lan 38.

Za ugriz otrovnih kukaca, prva pomoć obuhvaća primjenu ovih postupaka:

- mjesto ugriza ili uboda premazati amonijakom, zatim rashladiti oblogom alkohola ili rastvora natrijevog bikarbonata ili kuhinjske soli u vodi,
- okolinu ugriza ili uboda namazati nekom antialergijskom mašću.

p) Ugriz otrovnih zmija

lan 39.

Za ugriz otrovnih zmiya prva pomoć obuhvaća primjenu ovih postupaka:

1. stezanje trakom uda 10 centimetara iznad mjesta ugriza zmiye bez prekidanja arterijskog krvotoka; povjesku treba popuštati svakih 15 do 20 minuta u trajanju od jedne minute i premještati je svaki put 5 cm naviše;
2. imobilizacija uda;
3. izazivanje krvarenja na mjestu ugriza rasjecanjem kože u obliku križa dezinficiranim nožem, a isisavanjem krvi iz rane samo ako se prva pomoć daje neposredno nakon ugriza zmiye i ako osoba koja pruža prvu pomoć nema otvorene rane u usnoj šupljini;
4. osiguranje mirovanja ugriženog;
5. davanje ugriženom da pije dovoljno tekućine.

Ugriženom se ne smije dopustiti da uzima alkoholno piće.

V. SANITETSKI MATERIJAL ZA PRVU POMOĆ

lan 40.

Na svakom mjestu gdje istovremeno obavlja poslove i radne zadatke do 20 radnika, za davanje prve pomoći mora se osigurati osnovni sanitetski materijal, i to:

1. 10 sterilnih prvih zavoja
2. 4 kaliko zavoja dužine 5 m a širine 8 cm
3. 2 komada flasterskog zavoja
4. 4 omota sterilne gaze
5. 2 omota vate po 25 g
6. 1 paket stanićevine za oblaganje udlaga
7. 2 trokutne marame i 4 sigurnosne igle
8. 4 elastična zavoja za fiksaciju udlaga različite veličine
9. 4 vatirane udlage različite veličine za imobilizaciju prijeloma kostiju (2 komada Kramerovih po 100 cm i 2 komada po 50 cm duljine i 10 cm širine) ili odgovarajući broj pneumatskih udlaga
10. 6 komada naprstaka od kože u tri veličine
11. 1 anatomska pinceta

12. 1 škare obične i 1 za rezanje zavoja sa zavrnutom glavicom

13. 2 bočice 2% Dezola, 250 g natrijevog bikarbonata (soda bikarbona), 100 g soli, parafinsko ulje, aktivni ugljen, 500 g 70% alkohola.

Ako na mjestu rada istovremeno obavlja poslove i radne zadatke više od 20 radnika, na svakih daljnjih 50 radnika mora se osigurati dodatni osnovni sanitetski materijal u količinama i vrstama ovisno o učestalosti i vrsti povreda.

lan 41.

Osim osnovnog sanitetskog materijala prema lanu 40. ovoga pravilnika za davanje prve pomoći za bolesti i oštećenja koja mogu nastati zbog osobitosti procesa rada, na mjestu rada gdje istovremeno obavlja poslove i radne zadatke do 20 radnika, mora biti osiguran i dodatni materijal, i to:

1. gdje mogu nastati teže povrede, bolesti ili otrovanja (npr. povrede kralježnice, zdjelice, otrovanja plinovima, toplotni udar, kesonska bolest, udar električnom strujom):

- nosila

- 5 komada velikih gaza (moguće otvorene povrede trbuha i prsnog koša, velike opekotine, smrznuta i smrznutina)

2. pri radovima u klesanju i radovima u kesonu:

- komora za dekompresiju

3. gdje postoji izloženost kloru, fosgenu, dušičnim oksidima, ozonu:

- 1 aparat s komprimiranim kisikom i Ambu respirator

4. gdje postoji izloženost cijanovodikumu i cijanidima:

- ampule amilnitrita (10 ampula)

- ampule 25% natrijevog tiosulfata (5-10 ampula)

- ampule 3% otopine natrijevog nitrita (5-10 ampula)

5. gdje postoji izloženost organofosforinim insekticidima i karbamatima:

- ampule atropin sulfata 1 mg (200 ampula)

- 2% otopina natrijeva bikarbonata

- ampule pralidoksima (reaktivator kolinesteraze kod otrovanja organofosforinim spojevima)

6. gdje postoji izloženost kiselinama i lužinama:

- 2% otopina kalijeva bikarbonata
- 2% otopina natrijeva bikarbonata
- 3% otopina borne kiseline
- otopina natrijeva sulfata i suspenzija magnezijeva oksida (izloženost fluorovodi noj kiselini)

7. gdje postoji mogućnost ugriza otrovnih kukaca i otrovnih zmija:

- amonijak (100 gr)
- protivzmijski serum (5 ampula)
- antialergična mast.

Ako na mjestu rada istovremeno obavlja poslove i radne zadatke više od 20 radnika, na svakih daljnjih 50 radnika mora se osigurati dodatni materijal po vrsti i u količini ovisno o stupnju izloženosti.

VI. ZAVRŠNE ODREDBE

član 42.

Danom stupanja na snagu ovoga pravilnika prestaju se primjenjivati propisana pravila zaštite na radu o prvoj pomoći i za oštećenja zdravlja radnika na radu.

član 43.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu šest mjeseci nakon objave u "Narodnim novinama".